

De Graef aangrijpende Wereldverbeteraar

EINDHOVENSDAGBLAD 12-12-97

Door Eddie Vaes

Het voetlicht werpt grote slagschaduwen op een enorm geel achterdoek. Je ziet het silhouet van een bijna spas-tisch gesticulerende man in een stoel. Hij beweegt als een energieke redenaar, die de wereld naar zijn hand wil zetten. In feite zit daar een schriel mannetje, fysiek gekluisterd aan zijn stoel, mentaal alleen maar in staat tot één lange scheldtirade tegen alles en iedereen. „Ik lijd aan vervolgingswaan / soms hoor ik de aarde beven en ik zie scheuren in de muren / 's nachts dwaal ik door gebarsten steden en lig met heel de wereld overhoop.” Hij zit daar als een meelijwekkend wrak, maar is tegelijk een lucide waarnemer.

Acteur Peter De Graef schakelt naadloos tussen die twee kanten van 'de Wereldverbeteraar', van paranoïde mannetje naar scherpzinnig professor, die zo meteen een eredoctoraat uitgereikt zal krijgen en die op zijn oude dag op een groteske manier onuitstaanbaar wordt voor zijn omgeving. Vooral voor zijn gezellin en verzorgster, een stille rol gespeeld door Marie-Louise Stheins. Zij zegt niets verstaanbaars, mompelt af en toe wat. Ze heeft geleerd zich gedeisd te houden, want hij haat haar, haar jurken, de reizen met haar naar Zwitserland, naar Interlaken. Maar hij kan niet zonder haar. Zij heeft met hem leren leven en gunt hem de ruimte om te foeteren.

In een strakke regie vergroot Dirk Tanghe niet alleen de bewegingen via het schaduwspel, hij vergroot ook de tekst. Hij laat de professor in een soort algemeen beschaafd Vlaams met gemak overschakelen op een kort stukje Duits, later op een flard grof Hollands. En in de meer intieme momenten met zijn inwonende huishoudster hanteert de man de taal van Tanghe: plat West-Vlaams. In dat taal-tje speelt hij een mooi stukje over 'mijn frakske dat ik in Trier aanhad' en durft tenslotte driemaal te brabbelen 'ik zie u graag'. Tanghe hanteert nog meer taalspelletjes. Zo laat hij bij de uitreiking van de hoge onderscheiding de rector-magnificus in zijn toespraak zowat alle klemtönen verkeerd leggen, alsof rector en zijn gevolg uit een andere wereld komen. Wat ook blijkt bij het afscheid van de nota-

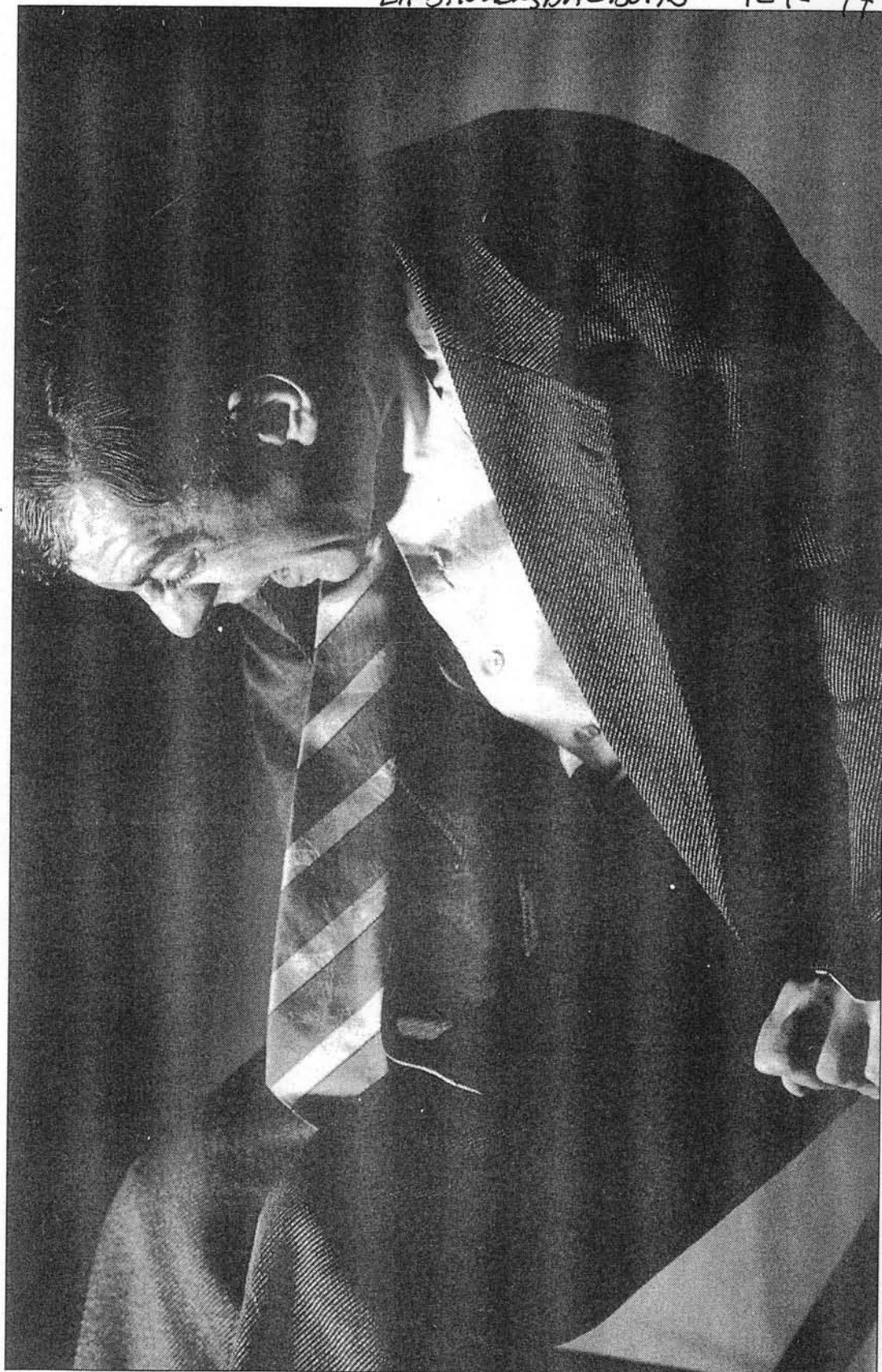

Foto Sjouke Dijkstra

• Peter de Graef kan zich volledig uitleven in een moeilijke quasi-monoloog.

belen in het grotesk uitver-grote schimmenspel.

Een aangrijpende Peter De Graef speelt deze moeilijke quasi-monoloog van Thomas Bernhard.

Hij kan zich volledig uitleven en het is zijn verdienste, dat dit lukt in een stuk dat, anders dan zijn zelf geschreven solo's, niet op zijn maat is ge-

knipt. Halverwege zakt de spanning even en volgt er te veel herhaling, maar gelukkig is er dan Marie-Louise Stheins als tegengif.

Tenslotte vervult hij toch haar wens en belooft een laatste reis naar Interlaken. Maar de onverlaat in hem laat meteen een muis op haar los en schreeuwt om zijn portie spa-

ghetti. Tederheid, pesterij en kwaadwilligheid liggen vlak bij elkaar.

'De Wereldverbeteraar' van Thomas Bernhard door de Paardenkathedraal. Regie: Dirk Tanghe. Spel: Peter De Graef en Marie-Louise Stheins. Op 16 december te zien in de Stadsschouwburg in Eindhoven.